

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Redazione ed amministrazione
Piazza Adamich.

Előfizetési ár — Associazione:
Egy évre Per 1 anno 6.— frt.
Félévre „ 6 mesi 3.— „
Negyedévre „ 3 „ 1.50 „
2 óra „ 2 „ 1.— „
Külföldre 1 évre Per l'estero 8.— „

FIUME

Kereskedelmi-, tengerészeti- és társadalmi lap.

Giornale commerciale, marittimo e sociale.

Hirdetések és nyilvántartások:
fölvételnek árszabály szerint a kiadó
hivatalban, (Piazza Adamich).

Továbbá és kizárólag:
Goldberger A. V. hirdetési irodá
jában Budapest, Váci-utca, Oppel
B-nél, Bécs, Stubenbastei N. 2.

Inserzioni ed articoli comunicati si assu-
mono nell' ufficio di spedizione in Fiume
Piazza Adamich.

1887. június 19

Megjelenik minden vasárnap

19 Giugno 1887.

Fölhívás előfizetésre!

Egy fontos feladat teljesítésére hivatott magyar hírlapi organum támogatására talán nem is kellene fölhevünk a lelkes magyar közönség figyelmét, de mert meggyőződésünk szerint az anyaország társadalmában sokan vannak olyanok, kik a magyar tengerparton immár hat év óta főállású magyar nyelvű lapunkat támogatni hajlandók, nem mulasztadjunk el ez irányban fölhevni a Fiume iránt érdeklődő közönség figyelmét. Fölkérjük egyúttal t. olvasóink közül mindazokat, kiknek részére lapunk jár, s kik az előfizetési díjakat még be nem küldötték, hogy e kötelezettségüknek eleget tenni, vagy a lapot visszaküldeni sziveskedjenek. Tisztelettel

a „Fiume” szerkesztőség.

Választási mozgalmak.

A kikötő városban a választási mozgalmak, a feszült figyelem dacára, mely a közönség a választási napja elé néz, a hét folyamán sem csaptak nagyobb hullámokat. Eltekintve a szokottnál kis é zajosabb jelenetektől, melyek a nyílt város helyeken a választások alatt könnyen érthetőleg itt-ott fölmerülnek, csak a hatalmas falragaszok figyelmeztetnek a közelgő választásokra.

A FIUME TÁRCZÁJA

Rejtett kincsek.

II.

Törökvések Fiume emelésére 1826-ban.

Adamich Lajos volt fiumei követség emlékirata.

(Eredeti tüzta.)

Fiume 1822-ben került vissza ismét az anyaország kötelékébe, s osztozott annak jó és balsorsában 1848 ig. — Az 1822-1848-ig terjedő időszak alatt sok üdvös intézkedés történt ugyan Fiume érdekében, de a magyar tengeri kereskedelem fejlesztésére kidolgozott tervek, a közbejött események folytán jó részben még sem voltak megvalósíthatók.

A 1825 ki pozsonyi országgyűlésen Adamich Lajos volt a fiumei követ. E nagy hazafinak nemesak a történet lapjai örökítették meg nevét, de emléket a mai nemzedék is kegyelettel őrzi tradícióiban. — A nagylelkű fiumei patrieius, ki tudvalevőleg nagyon sokat áldozott, és sok tevékeny részt fejtett ki Fiume és a magyar tengeri kereskedelem érdekében, már 1826-ban érdekes emlé-

A Maderspach Sándor programbeszédét, e hó 14-én kedden, követte Csernatony Lajos beszámolója, és programbeszéde, mely alkalommal a Deák szálloda nagytermét előkelő fiumei választó polgárokból és az állami tisztviselők-ből álló díszes közönség a zsufolással eltele.

A programbeszédre megjelent gróf Zichy Ágost kormányzó is kit a terembe lépésekor a közönség éljenzéssel fogadott.

Az értekezletet lovag Thierry Frigyes nyitotta meg: beszéde végén indítványozta, hogy egy küldöttség kérje föl Csernatony Lajos a gyűlésen való megjelenésére. A küldöttség tagjai voltak: Dr. Gellelich Miklós, Poschich András Smoquina A. F.

A terembe lépő Csernatony Lajos zajos evvívák és éljenek fogadták, s ennek csillapultával Csernatony Lajos beszámolójának elmondásához fogott. A tapsokkal fogadott beszámoló után Malle Marziale lépett az emelvényre, s pártja nevében fölkérte Csernatonyt a képviselőjelöltséget elfogadására, s a programbeszéd megtartására. A beszédet, mely csaknem egy órán át tartott, gyakran szakította félbe a közönség meg-megújuló helyeslése. Általában elmondhatjuk, hogy Csernatony programbeszédét az egybegyűlt választók osztatlan tetszéssel fogadták, s az városzerte is a

legjobb hatást keltette. A programbeszéd bennünket közelebből érdeklő részleteire alkalomlag visszatérünk.

A Csernatony pártbizottság, a programbeszédet követő napon a következő lelkes hangú fölhevítést becsatolta közzé:

Polgártársak!

Néhány nap múlva alkotmányos jogaitok legszebbikét leszte hivatva gyakorolni, ama jogot, hogy kit bíztok meg Fiume város képviselőivel a magyar országgyűlésen, a legközelebbi öt évben.

Elhatározástokat bizonyára csak a mi Magyarországnak iránti lojalitás ragaszkodás, s városunk valódi érdekei vezérelhetik.

Fiumét, már három országgyűlési időszakon át

Csernatony Lajos

képviselte. Mi az ő megválasztását ajánljuk.

Tismeritek, Magyarország pedig a legjelesebb politikai egyéniségei közé számítja őt.

Ő, ki már a szabadságharc alatt szerepelt, mint író hírnévvel bír, s mint publicista az ország legjelesebbjei közé tartozik, a parlament körökben is kétségkívül befolyással bír. E befolyás a mi viszonyaink között sokkal értéke-

sebb, mint a hatásra számított alkalmi beszédek; ő mint kitűnő szónok megyeti azily mestersékltségét.

Ismeri ő anyanyelveteket. Ismeri, s tiszteletben ohajtja tartani Fiume régi jogait, ismeri szükségleteit, steljes szívvel s legjobb tehetsége szerint törekszik a város fölhevítését előmozdítani.

Fiumei választók!

Tapintatosságotok, és főnkölt gondolkozástok, biztosítékl szolgál arra nézve, hogy meggyőződéseketben el nem tántorodtok, s nem hallgattok a pillanatnyi elgűletlenek üres beszédeire és szövinálgaira, de e helyett negyedszer is bizalmattal régi követünk köré csoportosuljatok, s egy szívvel lélekkel szavazatok

Csernatony Lajosra!

Éljen Fiume! Éljen Magyarország!

Éljen Csernatony Lajos Fiume város országgyűlési képviselője!

Fiume 1887 június 14.

Accurti Annibale, Calich Mariano, Cante Giuseppe, Chiachich Michele Ciotta comm. Giovanni, Cosulich A. G., lovag Cosulich Casimiro, Gellelich Francesco, Dr. Gellelich Nicolò Giacetic C., Gotthardi G., Jellonscheg I. N., Luppis A. F., Malle cav. Marziale, Marussich A., Mizzan Antonio, Morovich F., Ossoinack Giuseppe N., Ossoinack Luigi, Pader

a természet által kijelölt vízi út az adriai tenger felé. Ennek megvalósítása, melyre nevez történetek is kísérlet k, már régi vágyát képezi a nemzetnek, azonban csak úgy biztosíthat előnyököt, ha Bród és Szeverin közt egy jó közlekedési út létesítik.

b) Egy hajózható csatorna létesítése Károlyváros és Zágráb közt; e terv könnyen és csekély költséggel megvalósítható. E csatorna a Szávát a Kulpával kötné össze.

c) A bécsújhelyi csatorna Sprong ienne vezetendő; Soprontól kezdve azonban egy vasúti vonal lenne kiépítendő, hogy így ne csak kizárólag a magyar korona országai, hanem a monarcha többi tartományai is könnyű és olcsó közlekedési eszközre tegyenek szert az adriai tengerre.

d) Az ország valamennyi hajózható folyója mentén 3-3 mérföldnyi távolban jó lovakkal ellátott előfogatos állomások szervezendők. A fuvardíjak tarifaszerepl pl. minden ló és mér föld után 30 krban állapítandók m.g. Ily módon minden hajó megérkezése után a lóváltás és a továbbutazás azonnal megtörténhetnék, a nélkül hogy a lovak pihentése és etetése idővesztéséget okozna

iratot terjesztett be ez ügyben a pozsonyi országgyűlés elé. Ez eddig ismeretlen emlékirat a „Pressburger Zeitung” 1826 február 10-én megjelent 11 számának „Unterhaltung-blatt” című mellékletében látott napvilágot német nyelven, s mint a lap megjegyzi magyar nyelven íratott. Az érdekes ereklyét Berghofer József fiumei főgimnázium tanár, lapunk barátja és munkatársa becsatolta rendelkezésünkre, s miután az eredeti magyar szöveg hollétét tudakozásaink dacára kipuhatolni nem sikerült közöljük egyelőre a hatvani év előtti lefordított német szöveg magyar fordítását.

„Javaslatok azon eszközökre nézve, melyek szükségesek, hogy a magyar kereskedelem különösen az adriai tengerparton virágzó állapotba helyeztessék: kidolgozta Adamich András Fiume és kerületének jelenlegi országgyűlési képviselője.”

1. A Luiza utnak a királyság által leendő megváltása, hogy az útvámok megszüntetése által a kereskedelem teljesen szabaddá tétessék.

2. A még főnálló és kevés költség-

Giuseppe, Paucovich Giovanni, Pauer E., Poschich cav. Andrea, Prencis Giovanni, Randich Natale, Rulan Carlo, Segnan F., Smoquina A. F., Thierry cav. Federico, Weber Faustino, Zaccaria Adamo de.

A Csernatony Lajos pártbizottsága által kibocsátott fölhívásra a Maderspach pártiakszintén tettek ki falragaszokat, a következő tartalommal:

Fiumei választók!

Lépjetek az urnák elé választó polgárok! Az urnák elé, a meggyőződésnek tudatával; az urnák elé, mint öntudatos, és akaratteljes férfiak!

A képviselőjelölt kit figyelmeztetke ajánlunk, egy-jelenne feddhetlen, és lojális polgártársatok Fiume gyermeke ő nemcsak saját elhatározásából de érzelmeire és gondolkodására nézve

Maderspach Sándor

kinek családja büszke lehet arra, hogy a magyar szabadságharcban áldozatai voltak, nyílt jellemét, szabad szellemét már harmincz év óta ismeritek, s ő is mindenkor alaposan ismerte a városnak anyagi és erkölcsi viszonyait. Válasszátok meg képviselőtökül Maderspach Sándort, ki dicsékvés nélkül mondva a magyar sajtóban is sokat küzdött érdekeinkért, s tökéletesen ismeri az állami nyelvet, ki jobban mint bárki más, tudja megőrizni jogainkat, és főrekevéseinket.

Maderspach Sándor, nem ígér protekciót az ő nagy befolyásával deigéri nektek oly az elvek védelmét melyek a fiumei nézeteknek a legszigorúbban megfelelnek. ígér nektek szabad szót, s a valódi értékű, minden felsőbb parancstól ment magatartást.

Maderspach Sándornak csak egy ideálja lehet, a ti ideáltok, csak egy érzelme, a ti érzelmetek, csak egy érdeke, a ti érdeketek.

Fiume 1887 június 16.

Ily uton az utazás 2/3-dal rövidítették meg, s az eddigi vontatási rendszer teljesen kiküszöbölték. Nem szenved kétséget, hogy a földirtokosok ott hol az ily állomások létesítendőik, maguk fogják a kellő intézkedéseket megtenni, miután ezek rövid idő alatt a legnagyobb előnyököt biztosítanak részükre. — A hol földirtokosok nem volnának, ott ez állomások vagy a községe, vagy tevékeny magánvállalkozókra bízhatnának, a nélkül, hogy ez intézmény az országnak legesekélyebb költséget okozna.

E hajózási rendszer által egy a parti-mint a kocsitak jobb karba hozatnának, miután minden állomás-tulajdonos a saját utazására gondot vésne, s a beállott károkat a vármegye által nyomba helyrehozzatná.

e) A gabna kereskedelmet, liszt kivitelé kellene átalakítani, épen úgy mint azt az Északamerikai Egyesült államokban megvalósították. Ez által az őrlési ijj az országban maradna, a gabonaj pedig a marha állomány részére nyújtana táplálékot, s végül az e célra szükséges hordók készítése által egy új iparág honosították meg. Az oly ország, hol e rendszer meghonosul, soha sincs oly könnyen az éhínségnek kitéve, miu-

Éljen Fiume! Éljen Magyarország!
Éljen Maderspach Sándor
követünk!

A fiumei szabadelvű pártbizottság.

Gregorich Otmaro, Medanich Anselmo, Toncich Giuseppe, Dall'Asta Dr. Stanislao, Brelich Arturo, Benicich Lodovico, Battistin Giovanni, Merlato F. G., Sachs Edmondo, Menard Luigi, Desconich F. co Saverio, Mariasseich Antonio, Pluhars Giuseppe, Cernik Giovanni di M., Sirolo Giovanni, Lenussi Marcello, Bacich P. etro Koller Francesco, Stangher Benedetto, Cartesio Nicolò, Campacci Adolfo, Stampfel Antonio, Sacich Giuseppe, Karletzky Francesco, Paolozz Biagio, Pfeffer Antonio, Ravasini Antonio, Pletenaz Giovanni, Lenaz Giovanni, Giurandich Francesco, Gerbaz Giovanni, Ricobon Biagio, Bleich Giuseppe, Pillich Ignazio, Diavacca Vincenzo, Mattuglia Antonio, Lenaz Antonio, Chiachich Erminio, Gerbaz Luigi, Wild Antonio, Ptoch A., Jellouscheg Francesco sen., Jellouscheg Francesco jun., Otmarich Antonio, Nabersehnig Giovanni, Scaramucich Michel, Hirsch Antonio, Malle D. n. Bernardino, Verzenassi Antonio, D'Ancona G. di F., Cheracci Antonio, Verzenassi Ugo, Branchetta Don Costantino, Branchetta Antonio, Branchetta Michele, Branchetta Faustine, Zestnig Urbano, Gergurich Anselmo, Depoli Santo, Gerbaz Ermanno, Böhm Oscar, Manasteriotti Francesco, Lenaz V. R., Riboli Agostino, Schoenbeck Carlo, Martich Giuseppe, Mohorich Matteo, Giadrich Giuseppe.

Az osztrák-magyar Lloydárság közgyűlése.

Az osztrák-magyar Lloydársulat a f. évi május hó 25 én tartotta meg hatvanegyedik közgyűlését Triestben. A nélkül, hogy e hatalmas tengeri gőzhajózási társulatnak a legutóbbi év alatt k fejttett működését bírálata alá vették, egyszerűen közöljük az évi jelentésnek érdekesebb részeit.

A jelentés szerint a nyers nyereség 658.321.11 f. volt, vagy megközelítőleg két és fél millióval kevesebb mint az elmúlt évben.

A bevételeknél tapasztalható nagy csökkenést az általános kedvezőtlen üzleti viszonyok, u. m. a vesztgári intézkedések, az indo chinai srolgálatban az erős verseny és az alacsony szállítási díjak, valamint az ezüstnek rendkívül elértekeltenítése idézte elő.

A triest-hongkongi vonalon a hajójáratok havonként egyről kettőre emeltettek, mindamellett az ez évi 24 utazás

tán a liszté őrlött gabona sok éven át épségben tartható, s a nagy termelők nagy raktárakat is tarthatnak a jobb idők bekövetkezése esetére. E gazdálkodási rendszer a gabonával meg nem valósítható, miután az már a harmadik évben a férgék pusztításának lehet kitéve, s mert azok eltartása, nagy gabonátárakat igényel.

f) A disznóhús kereskedés hasonlóképp egy nagyon fontos nemzeti üzletéggé fejlődhetnék, ha az a itthon besóztatnék, és hordókban külföldre szállítatnék. Így történik ez Irországban, mely az egész angol tengerészet e nembeli szükségletét fedezi. Ennek elérésére szükséges lenne, hogy a kir. kincstár a szükséges sőt, miután az kiviteli célokra szolgál, az előállítás áron becsússa rendelkezésre. Ily módon a magyarországi marhahús is kiváló kiviteli cikket képezhetne, s a császári hadi tengerészet valamint a magán kereskedelmi tengerészet, mely ez idő szerint már fontossággal bír, belsőli besózott marhahúst fogyaszthatna. Mily nagy fáradsággal, költséggel és vesz eséggel jár, az adriai tenger nagy távolsága folytán, az élő marhának odahajítása, azt még a laikusok is könnyen megérthetik.

zás aránylag csekélyebb bevétel eredményezett, mint a múlt évi 12 utazás. E csekély bevételi eredmény folytán hongkongi járatok ismét 12-re redukáltattak, s a járatok csupán apamutidény alatt Bombayba fognak hárommal megszaporíttatni.

Hogy a Lloyd hajói a Vöröstenger kisebb állomásait érinteni kénytelenek ne legyenek, a társulat e tengeren a parti járatokra egy külön gőzöst rendelt ki.

A Brindisi-Corfu és Korinth között megkezdett járatokat a passzív eredmények miatt a társulat beszüntette.

A hajórajban a társulat veszteségeket nem szenvedett, haváriák azonban gyakrabban fordultak elő.

A hajóállomány négy új hajóval szaporított.

Az igazgatási költségek alig szenvedtek változást.

Az évi jelentésnek egyik érdekes részét képezi a társulat ötven éves évfordulója, melyet egyéb ünnepegyességek mellett jótékony alapítványok által tett örök időkre emlékeztetéssé, melys alapítványok összege 81.000 forintra rúg.

A már említett 658.321 f. 11 kr. nyers nyereségből levonva a leltári leírásokat, a biztosítási alap dotálását stb költségeket, tiszta nyereségy gyanánt marad 294.006 f. 62 kr. Ez összeg a tartalékalapból 504.000 f. r. egészítettven ki, ebből a részvényeseknek 4% os osztalék, vagyis részvényenkint 21 f. jutott.

A társulat bevételei 1886-iki üzleti évben 11.173.654 f. 92 kr. a kiadások ellenben 10.515.333 f. 81 kr. ra rugtak; maradt tehát mint főnebb említettük 158.321 f. 11 kr. nyers nyereségy.

A társulat különféle alapjai között legjelentékenyebb a hivatalnokok nyugdíj lapja, mely 1886 ban 3.938.592 f. 57 kr. ra rugott; az ez évben kifizetett nyugdíjak összege 170.752 f. 27 kr. tett ki.

Az 1886 ban meg'tett járatokkal a társulat hajói 182.757 tengeri mérföldet futottak be; szállítottak 230.168 utast 5.920.388 m. mázsa árut 33.362 csomagot 93.588.053 forintot készpénz ben és 46106 db. állatot.

A gőzhajók száma az 1886 év végén 88-ra rugott, melyek együtt véve 22.630 ló-erővel, 124.341 bruttó tonnatartalommal bírnak, s 36.395.250 f. t. előállítás értéket képviselnek.

Tengeri kereskedelmi forgalmunk.

Kikötünk tengeri forgalmát a f. évi ápril havában, úgy bel- mint a külföldi

g) Ép oly kívánatos lenne, hogy a tengeri halászat részére a só szintén előállítás áron becsúztatnék rendelkezésre, miáltal a magyar tengerparton fogott tonhalak, s ombrik, és sardellák, a külföldi tőkehal és heringek, mellett egy kellemesebb és jobbizú tápszer kerülne forgalomba. Ha a tervezett magyar nemzeti társaság megvalósul, úgy földadata leendő, nemcsak a most említett de egyéb nemzet iparágakat is létre hozni, s azok hitelének megalapítására a főforgó akadályokat elhárítani. Ugyancsak e társaságnak leendő földadata a szerencsésen megkezdett kenderkereskedést a külföldre kiterjeszteni a magyar horokkal a leendő előmozdítására, Angliával szorosabb összeköttetésbe lépni.

Ha ellenben az egyesült nemzet a jelenlegi békés kiállításokat föl nem használja, s gazdag terményeivel a külföldön nem kel versenyve, úgy a ma még fönálló jólétet meg nem őrizhetjük, de évről évre nagyobb pénzügyi szükségbe s az ebből önként következő szegénységbe és kishitűségbe süllyedünk alá.

gőzhajózási társulatok, valamint a magánhajótulajdonosok gőz- és vitorlás hajói a következő arányokban közvetítettek. Közreműködött behozatalnál.

11 Adriagőzös: 3355 m. mázsa árúval. 32 o. m. Lloydgőzös: 6367 m. mázsa, 132 db árúval.

133 más gőzös: 76928 m. mázsa, 1788 db, és 20 köbm. árúval.

199 vitorlás (10 tonnán fölül) 119742 m. mázsa, 418 db, és 113 köbm.

Vitorlások (10 tonnán alul) 4246 m mázsa, 197 db és 310 köbm. árúval: A f. évi ápril havi forgalmat, (eltekintve a 10 tonnán aluli vitorlásoktól) közvetítette összesen 375 hajó, behozva 210.640 m. mázsa, 2535 db, és 425 köbm. árut.

Az összes behozatal január 1-től ápril végéig 70.531 m. mázsa, 36166 db, és 2314 köbm. árú.

A kiviteli forgalmat ugyancsak ápril havában közvetítette:

11 Adriagőzös: 60935 m. mázsa, 307.878 db., 1191 köbm. árúval.

31 o. m. Lloydgőzös: 390 m. mázsa, 12251 db., 9 köbm.

141 más gőzös 27786 m. mázsa, 1.57211 db., 661 köbm.

215 vitorlás (0 tonnán fölül) 10407 m. mázsa, 2710280 db., 2484 köbm.

Vitorlások (10 tonnán alul) 3826 m. mázsa 10.020 db., 89 köbm. árúval.

A kivittelt a f. évi ápril havában közvetítette összesen 398 hajó 115.945 m. mázsa 4167.670 db., és 4374 köbm. árúval.

Az összes kivitel a f. évi január 1-től ápril hó végéig kitétt 611267 m. mázsa, 2136321 köbm. és 4374 db árut.

Meggátolt horvát tüntetések.

Barčić Erazmust, az ismert Starosevicspári képviselőt, ki különben fiumei ügyvéd, e hó 16 án Krasićin egyhangulag választották meg a horvát tartománygyűlésre képviselővé. A krasićiai választók e fölötti örömlükben kocsikon kísérték haza Fiuméba képviselőjüket. A kocsikon ülő kíséret esti 10 órakor a városba érkezve folytonos „zsivió” kiáltásokkal tüntetett. s végig haladva a Fiumara partján, Dr. Barčićnak az Űrményi téren levő lakása elé értek, hol a „zsivió” kiáltások ismét megújultak.

A nagy zajra csakhamar nagyobb számú közönség csődült össze a helyszínen, mely a szomszédok kével, zakhól odast tőkkel meg tekintélyesebb számra növekedett. A közönség csakhamar körülfogta a horvát tüntetőt kocsijait, s ezeknek „zsivió” kiáltásaira zajos „élj-ekkel” válaszolt. A mint a kocsin ülök egyike leszállni készült a közönség csakhamar körülfogta, s felháborodva a horvátok tüntetése fölött, az illetőt amúgy isten igazába ökle vel döngönyözni kezdte. — A megtámadott látva a veszedelmet, rendőriért és segítségért kiáltozott. — A jelenet láttára a kocsik egyrésze, a fiumeiek folytonos „éljen” kiáltásai s egyéb ellentűntető nyilatkozatai mellett sebesen elmenekült. E közben megérkezett a rendőrség, melynek a főligzagott tömeg körme közé került horvát fiatal embert sikerült a komolyabb következmények elől ázzaltal megmenteni, hogy őt erős őrzet alatt a rendőrségi hivatalba kísérté. Utközben a tömeg mindegyre növekedett, s a mint a városi torony elé ért, ismét felhangzottak a horvátellenes szidalmak, az „éljenek” pedig lépten nyomon mind dög megugultak, míg a rendőrök a szorult helyzetbe jutott pártfogoltjakkal a rendőri épületbe nem érkeztek. A főligzagott tömeg csak lassan volt rábírható a szétoszlásra, mely után a fiatal embert szabad lábra helyezték, és rendőri földzet alatt lakására kísérték.

Egy k... mondjuk... tási mozg... közt váro... is szellöz... ezúttal v... el ugyan... előadjuk... tényleg n...

Nehár... tárcza ro... meg, mel... érzetében... talanul n... gyes rész... Rivista d... ti lap is k... ménynek... nak tart... mult szán... kül elitél... botránkoz... természet...

A Riv... kára nyil... Szigyártó... állami ele... nek szem... városzert... s hogy a... nek eleje... a kellő in... gyártó Z... — A köz... lévén tud... zést adott... demetlenül...

Az üg... lyik le, h... je Szigyár... kalmat a... tét izgal... uyanis, a... tetés dacz... a magyar... hivatalnok... órákban a... zönség na... séálgatni...

Az Eri... mos tagb... mint ezek... Zoltánt fö... — Szigyá... ben is fö... nyegetései... kalapját le... E tapintat... ból a fü... nyomába l... p szegés... Corson áll... dődött a... bántalmaz... ség feje id... küldött a... gyártót a... vegye. Ez... tó nem ke... sokat, s r... mig nem a... rendőrségi... ni. Ez a sz... sajátos ese... nánk szük... a Szigyár... előre megf... és ha az... módját ne... kellő szigo... esetben it... tán az elő... és provoká... és alkalma...

Ez úgyre... czimf. olas... közlemény... nyeket tar... nem kifog... elítéli min... dgszeretet... ben is igaz... azt nem ü... magyar ajk... ugyan vena... is vagyunk...

A Szigyártó ügy.

Egy kínos eset foglalkoztatja, sőt — mondjuk ki tartja igazolomban — a választási mozgalmak közepette a magyar kikötő várost. — A fővárosi sajtó, már is szellőztette az ügyet. E közleményekre ezúttal visszatérni nem mulaszthatjuk el ugyan egyelőre azonban tárgyilagosan előadjuk a sajnós esetet úgy a mint az tényleg megtörtént.

Néhány hét előtt a *Fővárosi Lapok* tárcza rovatában egy közlemény jelent meg, mely a fiumei női társalalmat önértékében mélyen és nagyon is igazságtalanul megsértette. A közleményből egyes részleteket a helyben megjelenő *Rivista di Fiume* című olasz nyelvű heti lap is közölt. Alkalmunk lévén a közleménynek magyar eredetjét olvasni, annak tartalmát, mint azt már lapunk múlt számában is tettük, kimelet nélkül elítéltük. A fiumei közönség megbotránkozása e cikkkel szemben csak természetesen volt.

A *Rivista* közleménye után a m. s. kára nyilvánossá lett a szerző neve is, Szigyártó Zoltánné, a helybeli m. kir. állami elemi iskola egyik tanítója nevének személyében. Az ügy természetesen városszerző közbeszéd tárgyát képezte, s hogy a jövőben az ily sajnós eseteknek eleje vétessek, az illetékes körök a kellő intézkedéseket is megtették, Szigyártó Zoltánnak áthelyeztetése iránt. — A közönségnek ez intézkedésről nem lévén tudomása, lépten nyomon kifejezést adott elégtelenségének, a rajta érdemtellenül megessét sérelem miatt.

Az ügy végre is talán simábban folyik le, ha az említett tárcza írója férje Szigyártó Zoltán, nem szolgálatot alkalmat a múlt vasárnap a Corson történet izgalmas jelenetére. Szigyártó Zoltán ugyanis, az előzetes jóakarati figyelmeztetés dacára a déli órákban a Corson, hol ilyenkor a közönség nagy számban szokott föl s alá sétálgatni.

Az *Europa* kávéház előtt egy számos tagból álló társaság állodogált, s a mind ezek az ott elhaláló Szigyártó Zoltán fölismerte, fűtyökkel fogadták. — Szigyártó a helyett, hogy a különben is fölzigatott közönség további fenyegetései előtt kitért volna, a fűtyökkel kalapját leemelve gúnymosolyal fogadta. E tapintatlanság annyira kihozta sodrából a tüntetőket, hogy Szigyártónak nyomába keltek, s folytonos fűtyülés, psszegés és zsvajg között kísérték a Corson álló városi toronyig. — Itt kezdődött a tettelegesség, s Szigyártónak bántalmazása. Szerenese, hogy a rendőrség feje ideje korán egy csapat rendőrt küldött a tüntetők nyomába, hogy Szigyártót a nép haragja ellen oltalmába vegye. Ez intézkedés dacára Szigyártó nem kerülhette el a testi bántalmazásokat, s ruháit is össze vizzera tépték, míg nem a rendőrségnek sikerült őt a rendőrségi épületben biztonságba helyezni. Ez a szigorú tényállás. A nélkül, hogy a sajnós eset bővebb bírálásába becsatkozónak szükséges tartjuk fölemlíteni, hogy a Szigyártó testi bántalmazása nem volt előre megfontolt terv, és föltett szándék és ha az elégtelelvezésnek megtörtént módját nem is tartjuk helyesnek, azt a kellő szigorral és per absolute csak az esetben ítélnék el ha arra Szigyártó Zoltán az előzetes figyelmeztetés dacára, és provokáló magaviseletével módot okot és alkalmat nem szolgált.

Ez ügyre vonatkozólag a helybeli *Bilancia* című olasz napi lapban is egy hosszabb közlemény jelent meg. A közlemény tényeket tartalmaz, s így azok egyáltalán nem kifogásolhatók. Egyidejűleg azonban elítéli mindazokat, kik a fiumei vendégszeretetét ily rútol viszonozzák. Ebben is igazat adunk a *Bilancia* nak, ha azt nem úgy értelmezi, hogy a fiumei magyar ajkú lakosok itt Fiumében csakugyan *vendégszeretők* tekintendők. Meg is vagyunk győződve, hogy a *Bilancia* ál-

tal fölemlített „vendégszeretet“ ama szívelyességet jelenti, melyben a fiumeiek, magyar ajkú honfitársakat alkalom adtan részeseit el nem mulasztják. Egyebekre nézve megjegyezzük, hogy mi magyar ajkúak itt Fiumében, nem vagyunk vendégek, de igen is itthon tudjuk magunkat.

Az a seb, melyet a nép haragja Szigyártó Zoltán személyén ejtett, nekünk fiumei magyar ajkúaknak csak a humanizmus szempontjából fáj, de igen is nagyon fájdalmasan érintene, ha igaz volna a *Budapesti Hírlap* álláspontja, hogy Szigyártó Zoltán bántalmazása a fiumei magyar ajkú lakosság elleni ültetésnek tekintendő. Nem idézzük szóról szóra ama sértő kifejezéseket, melyeket az inermínált közlemény a fiumei női társadalom ellen tartalmaz, de annyi bizonyos, és azt a fiumei magyar ajkú közönség úgy szólna egyhangulag elismerte, hogy a közlemény Magyarország bármely vároában hasonló körülmények között legalább is hasonló fölháborodást idézett volna elő.

Arra nézve, hogy a „fiumeiek“ a Szigyártó eset odiumát a fiumei magyar ajkú közönségre kiterjesztik, több panaszos föl szólalást vettünk. Meg kel azonban jegyeznünk, hogy a fiumei hazafias szellemű lakosság, közé sok oly elem s van vegyülve, mely se inge se galléria a „fiumeiek“ nek, és ha ily elemek alkalom adtával a zavarosban halásza magyar ellenes jelszavakat hangoztatnak, még nem azt jelenti, hogy fiumei testvéreink rossz hazafiak. Meg kell különböztetni ez elemeket a valódi fiumei hazafias elemtől, mert ha igaz az, hogy *„bene docet, qui bene distinguit“*; igaz marad ennek az elmondója is! A fővárosi sajtót pedig arra kérjük, ne nehezítse meg a magyar állami törekvések szeretetteljes és nagy munkáját itt a tengerparton oly közleményekkel, melyek a helyett, hogy előmozdítanak, csak akadályozzák, a magyar nemzet által kifizetett magasztos föl datok megoldását!...

Különféle hírek.

Elöléptetés. Ter. ter. Károlyt, ki a fiumei m. kir. dohánygyárnál több éven át működőrt számtisztú minőségben, a m. kir. pénzügyi min. ter. a selmezi m. kir. dohánygyárhoz kezező tiszté nevezte ki gratulálunk.

Az országos tűzoltó kongresszus. Az országos tűzoltó kongresszusra vonatkozó előkészületek a választási mozgalmak közepette szünetelnek. Ertesülésünk szerint, a választások befejeztével, a fiumei központi bizottságok folytatják megkezdett működésüket. A kongresszusi előkészületek egyébiránt nagy részben annyira befejeztettek, hogy a bizottságok tekintetben már nem sok nehézségeknek néznek elé. A városunkban tartandó tűzoltó kongresszus való megjelenésre az ország különböző vidékeiről a tűzoltó egyletek bejelentése az idő szerint folyik, s eddig mintegy 50 egyesület jelentette be megérkezését.

Susakon nem szabad magyarul beszélni. Nagyon ritkán történt meg, hogy a Fiumével szomszédos, és horvát területen fekvő Susakon akár magyar, akár más nemzetiségűket inszultáltak volna. A múlt vasárnapon — úgy látszik a fiumei eset következményeképp — mégis megtörtént. A dolog annál különösebb, hogy a Fiumével közvetlenül határos horvát területen, az anyaországból érkező látogatók rendszerint előzetes engedéllyel fogadtattak. Egy sajnós eset mégis megtörtént. Három magyar ajkú fiatal ember, a mint arról alaposan meggyőződünk *lassu dudálással* magyar nótát énekelt, miközben egy ismeretlen alak a fiatal emberek elé állott, s kijelenté, hogy Susakon magyarul beszélni nem szabad. — Egy horvát rendőrszűvelő tapintatlansága elejét vette a további kellemetlenségnek. — A megtörtént eset annál is inkább föltűnő, miután tudunkkal, nemesak a susaki horvát hatóság, de egyáltalán a közönség sem adott okot ez idig a föl szólalásokra. — Egyébiránt meg vagyunk győződve, hogy az ügyet, melynek egyelőre nagyobb fontosságot nem tulajdonítunk, a susaki hatóság a személyes szabadságra való tekintettel is szigorúan meg fogja vizsgálni, s egyszersemind elejét a jövőben az ily eseteknek.

A fürdő közönség figyelmébe. A susaki tengeri fürdő használó közönség ez ideig, ha csak a méreg drága bérkeosi megfogadására nem szánta el magát, gyalog volt kénytelen az

utát a fürdőig megtenni. Eltekintve a folytonos nagy portól, a fürdőzők rendszeren átzúzva érkeztek meg a fürdőbe. E kellemetlenségek az ideiglenes időszak alatt el van kerülve, a mennyiben a „Tell“ Vilmos nevű kis gőzös Fiume és a susaki fürdő közt rendszeres közlekedést tart fön. A hajó a halesarnoktól indul. Ugy értesülünk, hogy a „Tell“ gőzös kirándulásokra, kisebb társaságok részére, is mérsékelt árak mellett kibérelhető.

Képviselőválasztás Buccariban. A városunkkal szomszédos Buccariban a választási küzdelmek hevesen folytak le. A jelöltek voltak Staresevics Dávid, és bíró Zmajic. A tegnapi vas az e hó 16-án megtartott választás alkalmával bíró Zmajic nemzartai lett a győztes.

Az angol királynő jubileuma. Viktória angol királynő 50 éves uralkodásának évfordulója alkalmából, (e hó 21-én), a helybeli angol konzulátusi épület föl lesz disztve, este pedig fényesen kivilgítva. Ugyancsak a nap folyamán a zagradi protestáns templomban Schmidt lelkes istentiszteletet fog tartani. — Az angol konzulátust ez ünnepélyek alatt Steinaecker Artur angol helyettes konzul fogja képviselni.

Az óvárosi római iv. Az óvárosban levő „Arco Romano“ néven ismert római építmény föntartása a városi képviselőtestület e hó 15-án tartott ülésen elhatározott. A legtöbb titús (a többek közt Dr. Römer Főrís) által is római építménynek tartott ivezetet vaspáncokkal obajtják biztosítani. — Az érdekes régiség kétségkívül oly fontos nevezettségét képezi a kikötő városnak, hogy csak dicsérrel említhük meg, az annak fontosságára irányuló törekvéseket. — Az e czérra előirányzott költségeket 500 forintban állá pitották meg.

A helybeli tűzoltó egyesület költségeinek fedezésére. az előirányzott rendszeres költségek kivül, az évre Fiume városa 1000 forintos rendkívüli segélyt engedélyezett.

Hitépítés a Fiumarán. A Colussiféle építési vállalat, mely a Fiumara Deltájának fölöttéval foglalkozik, a Fiumara csatornán egy fahidat állít föl. E hid fölállítására mint értesülünk a Fiumében szedett nagy útvámok szolgáltattak okot, s általa a fölöttési anyagok szállító kocsiak, a fiumei kőzetek elkerülésevel juthatnak a Deltára. Hogy a hid a város érdekeit nagyban károsítja, az kétség nem szenved, tudomásunk szerint azonban a Colussiféle vállalat előzetesen számos kísérletet tett az elviselhetlen nagy útvámok leszállítására.

A fiumei m. kir. pénzügyi igazgatóság új palotája. Lapunk múlt számában említettük, hogy a fiumei m. kir. pénzügyi igazgatóság, észere a kormány új palotát szándékozik építtetni. — A régi épület lebontáshoz mint értesülünk, még ez évben tényleg hozzá fognak, mely után az új épület fölépítését nyomban megkezdik. — Fölemlítjük egyúttal, hogy a palota tervezetét nem Sántay Lajos főmérnök hanem Hubert és Mory jónévű budapesti építész tervezete szerint Burger fiumei vállalkozó által fog elkészülni.

A m. kir. állami vasutak új menetjegy iródi. A m. kir. állami vasutak igazgatósága e június hó 15-én Nagyváradon, Eszéken Szabadkán Zimonyban, Zágrábban és július 1-én Fiumében az utazó közönség kényelme érdekében városi menetjegy iródiatnyit, hol a magy. kir. állami vasutak vonalainak, valamint a csatlakozó vasutak állomásaira, az lo ugyanoly menet és menetérti jegyek válthatók, mint az illető állomások kezeli pénztáránál. Fiumében említett naptól kezdve a csoportosított körutazási jegyek, melyek eddig az állomáson voltak váltandók kizárólag a városi menetjegy iródiában fognak kiadni; Nagyváradon, Eszéken, Zimonyban és Zágrábban pedig a körutazási jegyekre nézve, az ottani menetjegy iródiák új kiadó állomások gyanánt fognak megnyitani, míg Szabadkán a városi menetjegy iródiában ily jegyek megrendelése csak közvetítettik. Fentemlített menetjegy iródiában azonbankivül uti gyodyszás is felvétetni fog. Az ezen iródiákban kiadandó jegyek, melyek az illető állomásokon kiszolgáltattakkal egy árúak az illető vonat indulását megelőző 48 órával előbb is válthatók, de csakis azon vonat használatára jogosítanak, a melyre előzetes lehelyezgésük kívántatott.

CSARNOK.

Az osztrák-magyar Lloyd ötven éves történetéből.

A részvényesek 1870. május 25-én tartott harminckilencedik közgyűlésükön meg voltak elégedve az ügyek kedvező menetével, és helyeslésüket nyilvánítva az igazgatóságnak a keletindiai szolgálat életbeletetésére irányított törekvé-

sei iránt, fölhívták azt, hogy tegye meg a további lépéseket a kormány-nál, hogy az azon forgalomból származó veszteségek kárpóttoltassanak; érdekeik azt követelik, hogy erejükön túl ne vétessenek igénybe.

Az olasz déli vasutal 1870. június 17-én egyezmény köttetett az utazóknak Brindisi és Anconában való átadása czéljából.

Az igazgatóság hasznot törekedett húzni az 1870 év viszonyai-ból, a mennyiben a hajókat a rendszeres vonalokon kivül esetleges járatokra alkalmazta. Ezen járatok egy része mérsékelt hasznot eredményezett, a többiek, így az Indiába és Angliába irányítottak pedig előmozdították ha nem is a társasági, de a kereskedelmi érdekeket.

Ez alatt azonban szapororodott a hatalmas versenytársak száma, melyek mindinkább megnehezítették a Lloyd hivatásának teljesítését. A „Peninsular and Oriental“ társaságnak szerződése következtében be kellett rendeznie az alexandria-brindisi-vonalat és ezzel az angol utazóknak átmenő forgalmát Indiába magához vonta; a vonalat azután meghosszabbította Velen-czig és kényszerítette az ezen vonalat ekkor járató adria-keleti társaságot, hogy jobb hiányában a velenze-konstantinápolyi vonalra vessse magát.

Ezen járatok, a melyek csak bő állami segély mellett lettek volna eszközölhetők, az osztrák kereskedelmi tengerészetnek nagy hátrányára szolgáltak; különösen Trieszt a melynek akkor még hiányzott a Continens legfőbb pontjainal való legrövidebb összeköttetése, nagyon nehézzé tette a Lloydra nézve a harcot.

Itt kell megemlíteni, hogy a már létező és a még tervezett török gőzhajózási társaságok, mivel csak hazájukban működtek, a Lloydnak nagy versenyt támasztottak a levantei vizeken.

A hajóraj lajstromából a „Pluto“ „Bombay“ és „Calcutta“ gőzösök förléttettek; az első elveszett, a többi kettő már nem felelt meg az idők követelményeinek. Az „Iris“ hajó építése befejeztetett; e hajó gépezete volt az első, mely a társaság hajógyárában állítottott elő; a kelet-indiai úton sikerrel állotta meg a próbát és teljesen megfelelt a várakozásoknak.

Möcs Zsigmond
felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos.
Battara P. könyvnyomdája, Fiume.

Betűrés ellen biztos és tűzmentes
Pénzszekrények
csinos kisebb és nagyobb
Kassetták
leszállított árakon: részletfizetések mellett is adatkak el.
Wiese és Társa
Budapest Gizella-tér 6.
Harminczad- utca sarkán
Képes árjegyzékek bérmentve.

